

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

Nr. 76-AUT-2024

18.04.2024

Către: Înalta Curte de Casație și Justiție (ICCJ)

Doamnei Președinte jud. Corina-Alina CORBU

Dosar nr. 390/1/2024

Stimată doamnă Președinte,

Urmare solicitării dumneavoastră, **Uniunea Națională a Barourilor din România (UNBR), în urma dezbaterii acestei chestiuni în cadrul Comisiei Permanente a UNBR,**

vă remite prezentul punct de vedere cu privire la problema de drept ce face obiectul recursului în interesul legii în Dosarul nr. 390/1/2024 al Înaltei Curți de Casație și Justiție

ASPECTE PREALABILE

În data de 22.02.2024 s-a format dosarul nr. 390/1/2024, aflat pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, ca urmare a formulării de către Procurorul General al Parchetului de pe lângă ÎCCJ Secția judiciară a recursului în interesul legii nr. 14791/5713/III-5/2023 cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 5 și art. 20 din Legea nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic, în sensul dacă prestarea activității specifice, de reprezentare juridică, se poate realiza de către consilierii juridici, în calitate lor de funcționari publici (în cazul unei autorități, instituții publice sau al unei persoane juridice de drept public) sau de angajați cu contract individual de muncă (în cazul unei instituții sau al unei persoane juridice de drept public ori de drept privat), independent de înscrierea acestora în Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România, sau, dimpotrivă, aceasta reprezintă o condiție *sine qua non* pentru desfășurarea activității specifice de reprezentare juridică.

Așadar, instanța supremă urmează a stabili, prin mecanismul procedural al recursului în interesul legii, dacă înscrierea consilierului juridic pe Tabloul profesional al consilierilor juridici definitivii sau stagiari, ținut de către Colegiile Consilierilor Juridici din România, constituie o condiție pentru dobândirea dreptului de exercitare a profesiei de consilier juridic.

ANALIZA PROBLEMATICII SESIZATE

În practica jurisprudențială anexată recursului în interesul legii au fost evidențiate două posibile interpretări ale art. 5 și art. 20 din Legea nr. 514/2003, respectiv:

1) art. 5 și art. 20 din Legea nr. 514/2003 nu impun consilierilor juridici, drept condiție pentru prestarea activității specifice, înscrierea în Tabloul profesional al Consilierilor Juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România;

2) exercitarea profesiei de consilier juridic nu se poate realiza doar în virtutea numirii în această funcție sau în baza unui contract individual de muncă, ci este necesară, în prealabil, dobândirea calității de consilier juridic în condițiile Legii nr. 514/2003 și Statutului profesiei de consilier juridic care impun apartenența obligatorie la un colegiu al consilierilor juridici și înscrierea în Tabloul profesional.

Pentru a se putea concluziona cu privire la problema de drept ce face obiectul recursului în interesul legii, considerăm că se impune o analiză pe două paliere:

(1) normele de drept aplicabile situației sesizate

și

(2) succesiunea în timp și puterea normativă a textelor de lege și celor statutare incidente în cauză.

În conformitate cu art. 5 din Legea nr. 514/2003 „*consilierii juridici pot constitui asociații profesionale în scopul apărării și promovării intereselor profesionale, în condițiile legii privind asocierea și constituirea persoanelor juridice*”, iar potrivit art. 20 din aceeași lege „*(1) în condițiile prevăzute la art. 5, consilierii juridici se pot asocia în structuri județene, pe ramuri sau domenii de activitate, potrivit intereselor profesionale, și, după caz, la nivel național, cu respectarea legii privind asociațiile și fundațiile. (2) Formele de asociere și organizare la nivel județean și la nivel național sunt stabilite prin statutul asociației, cerut de lege. (3) Constituirea asocierilor profesionale are la bază principiile constituționale ale dreptului de asociere și reglementările legale privind asocierea și constituirea de persoane juridice*”.

În ceea ce privește exercitarea activității specifice de consilier juridic, Legea nr. 514/2003 prevede o serie de condiții, respectiv:

(1) consilierul juridic poate să fie numit în funcție sau angajat în muncă, în condițiile legii (art. 2 din Legea nr. 514/2003);

(2) consilierul juridic numit în funcție are statutul funcționarului, potrivit funcției și categoriei acesteia; consilierul juridic angajat în muncă are statut de salariat (art. 3 din Legea nr. 514/2003);

(3) poate fi consilier juridic acela care îndeplinește următoarele condiții: a) este cetățean român și are domiciliul în România; b) are exercițiul drepturilor civile și politice; c) este licențiat al unei facultăți de drept; d) este apt din punct de vedere

medical pentru exercitarea profesiei; această condiție se dovedește cu certificat medical eliberat în condițiile legii; e) nu se află în vreunul dintre cazurile de nedemnitate prevăzute de prezenta lege (art. 8 din Legea nr. 514/2003).

Aceleași condiții sunt consacrate și de art. 14 din Statutul profesiei de consilier juridic.

În consecință, potrivit Legii nr. 514/2003, o persoană poate activa în calitate de consilier juridic dacă îndeplinește condițiile cumulative impuse de art. 8 din Legea nr. 514/2003 (inclusiv obținerea unei licențe la o facultate de drept) și, după caz, este numit în această funcție (asimilat funcționarului) ori angajat în muncă (salariat, în temeiul unui contract de muncă). Se poate observa că legea nu impune nicio altă condiție suplimentară de apartenență la o anumită structură profesională sau de o înscriere într-un tablou profesional.

În ceea ce privește problematica asociațiilor profesionale ale consilierilor juridici, Legea nr. 514/2003 are alocat Capitolul III care are titulatura marginală de „Organizarea și protecția profesiei de consilier juridic” (art. 20-23 din Lege).

În conformitate cu art. 20 alin. (1) din Legea nr. 514/2003 *„în condițiile prevăzute la art. 5, consilierii juridici se pot asocia în structuri județene, pe ramuri sau domenii de activitate, potrivit intereselor profesionale, și, după caz, la nivel național, cu respectarea legii privind asociațiile și fundațiile”*. Articolul 5 din aceeași lege menționează: *„consilierii juridici pot constitui asociații profesionale în scopul apărării și promovării intereselor profesionale, în condițiile legii privind asocierea și constituirea persoanelor juridice”*. Din coroborarea celor două texte legale, pot fi reținute următoarele concluzii:

- (1) consilierii juridici au dreptul de a se constitui în asociații profesionale și nu o obligație; formula folosită de lege este *„consilierii juridici se pot asocia...”*;
- (2) asociațiile profesionale astfel constituite au ca scop apărarea și promovarea intereselor profesionale;
- (3) asocierea consilierilor juridici în asemenea structuri se poate realiza la nivel județean, pe ramuri sau domenii de activitate, potrivit intereselor profesionale.

În acest context, este evident că Legea nr.514/2003 dă posibilitatea constituirii asociațiilor profesionale și aderării la acestea, însă finalitatea acestor structuri vizează apărarea și promovarea intereselor profesionale și, în nici un caz, nu reprezintă o condiție legală pentru a dobândi și exercita profesia de consilier juridic, prin înscrierea în aceste entități. Mai mult decât atât, aceste asociații profesionale se pot constitui pe ramuri sau domenii de activitate, ceea ce confirmă faptul că acestea se înființează pentru promovarea profesiei, în diferite domenii sau sectoare de activitate și nu au ca scop/finalitate obligativitatea apartenenței la acestea pentru a se putea exercita profesia de consilier juridic în România.

În fine, aceste asociații profesionale sunt constituite în condițiile legii privind asocierea și constituirea persoanelor juridice, reglementare care consacră dreptul la asociere și nu obligativitatea înscrierii/afilierii într-o asemenea structură. Acest aspect este

întărit și de art. 20 alin. (3) din Legea nr. 514/2003 care prevede: „*constituirea asocierilor profesionale are la bază principiile constituționale ale dreptului de asociere și reglementările legale privind asocierea și constituirea de persoane juridice*”. În conformitate cu art. 40 alin. (1) din Constituție cetățenii se pot asocia liber în alte forme de asociere, nefiind o obligație în acest sens.

Ca o consecință a scopului pentru care au fost recunoscute asemenea asociații profesionale (apărarea și promovarea intereselor profesionale), art. 21 din Legea nr. 514/2003 statuează că asociația profesională a consilierilor juridici ține evidența acestora în condiții similare evidenței barourilor de avocați. În consecință, se prevede o competență de a „*ține evidența consilierilor juridici*” și nu de a condiționa exercitarea profesiei de consilier juridic de apartenența la o asemenea asociație.

În lumina considerentelor mai sus-expuse, opinăm că nu există nici o condiție prevăzută de Legea nr. 514/2003 în sensul că exercitarea profesiei de consilier juridic ar fi condiționată de înscrierea într-o asociație profesională și includerea pe vreun Tablou profesional.

În ceea ce privește Statutul profesiei de consilier juridic, acesta a fost adoptat de Uniunea Colegiilor Consilierilor Juridici din România (în prezent, Ordinul Consilierilor Juridici din România), a intrat în vigoare la 29 iulie 2004 fiind publicat în Monitorul Oficial nr. 684 din 29.07.2004 și a fost modificat de Hotărârea 4/2012 publicată în Monitorul Oficial nr. 452 din 20.06.2014.

Statutul și Hotărârea de modificare au fost adoptate de Congresul Extraordinar al Colegiilor Consilierilor Juridici din România din data de 6 martie 2004, respectiv de Congresul Ordinar al Colegiilor Consilierilor Juridici membre ale Ordinului Consilierilor Juridici din România (O.C.J.R.) întrunit în data de 18 aprilie 2010. În acest context factual, se impune a se stabili în bază cărei competențe de legiferare Congresul Colegiilor Consilierilor Juridici membre ale Ordinului Consilierilor Juridici din România poate adopta un asemenea Statut, respectiv, care este valoarea și natura normativă sau non-normativă a unui asemenea Statut.

Legea nr.514/2003 face trimiteri la statutul asociațiilor profesionale, dar nu se referă la Statutul profesiei de consilier juridic ca act normativ distinct și subsidiar legii. În acest sens, redăm următoarele texte legale:

1) art. 6 din Legea nr.514/2003: „*consilierii juridici au drepturile și obligațiile prevăzute de lege potrivit statutului profesional și reglementărilor legale privind persoana juridică în serviciul căreia se află sau cu care are raporturi de muncă*” – acest text legal se referă la statutul profesional impus de persoana juridică pentru care activează consilierul juridic și nu la Statutul consilierului juridic.

2) art. 12 alin. (2) din Legea nr.514/2003: „*condițiile efectuării stagiului, asigurarea consilierului juridic îndrumător, definitivarea și celelalte condiții din perioada stagiului sunt cele prevăzute în legea pentru exercitarea profesiei de avocat și statutul profesional al*

acesteia, care se aplică în mod corespunzător”- statutul la care face trimitere textul legal este Statutul profesiei de avocat care urmează a se aplica corespunzător;

3) art. 14 din Legea nr. 514/2003: *„consilierul juridic este obligat ca, în concluziile orale sau scrise, să susțină cu demnitate și competență drepturile și interesele legitime ale autorității sau persoanei juridice pe care o reprezintă și să respecte normele de deontologie profesională prevăzute în legea pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat și statutul acestei profesii”* – și acest text legal are în vedere Statutul profesiei de avocat și nu Statutul consilierului juridic

4) art. 20 alin. (2) din Legea nr. 514/2003: *„Formele de asociere și organizare la nivel județean și la nivel național sunt stabilite prin statutul asociației, cerut de lege”* – textul legal se referă la statutul adoptat, de organele sale competente, de asociația județeană sau națională, oricare ar fi aceasta, statut propriu asociației, nefiind un Statut al consilierului juridic. De altfel, legea menționează că se pot crea asociații și nu o singură asociație, ceea ce semnifică faptul că pot exista mai multe statute de funcționare (de altfel, firesc pentru asemenea entități juridice);

5) art. 25 alin. (1) din Legea nr. 514/2003: *„(1)Asociațiile profesionale se vor înființa și statutele acestora se vor adopta în termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi”* – deși are caracter imperativ, această prevedere vizează exclusiv termenul de exercitare a dreptului acordat consilierilor juridici în temeiul art. 5 și art. 20 din Legea nr. 514/2003; rezultă astfel că, tot conform voinței legiuitorului primar, *după expirarea termenului* de 90 de zile de la data intrării în vigoare a Legii nr. 514/2003, dreptul consilierilor juridici de a-și constitui asociații profesionale a devenit un *simpliciter drept de adeziune* la asociațiile profesionale înființate în cadrul termenului menționat; în plus, acest text legal se referă la „asociații” și „statutele acestora” nefiind o trimitere la un statut unic, respectiv Statutul consilierului juridic

Având în vedere aceste dispoziții legale, considerăm că nu există în lege nicio mențiune cu privire la Statutul consilierului juridic – ca act normativ distinct și subsidiar legii – și, pe cale de consecință, **nu există nici o delegare legislativă** pentru ca un anumit organism profesional să poată adopta o reglementare profesională cu caracter normativ. În sprijinul acestei concluzii, în mod comparativ, poate fi avută în vedere și legislația profesiei de avocat care face trimitere la Statutul profesiei de avocat. Astfel, art. 1 alin. (1) din Legea nr. 51/1995 prevede că *profesia de avocat este liberă și independentă, cu organizare și funcționare autonome, în condițiile prezentei legi și ale statutului profesiei*. În conformitate cu art. 63 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 51/1995, Congresul avocaților adoptă și modifică statutul profesiei și statutul Casei de Asigurări a Avocaților, în conformitate cu prevederile prezentei legi și pe baza proiectelor întocmite de Consiliul U.N.B.R. Așadar, în cazul profesiei de avocat, legea reglementează conceptul de „Statut al profesiei de avocat” și tot **legea delegă o competență de reglementare cu caracter normativ Congresului avocaților**, formulă legislativă care nu a fost preluată și în Legea nr. 514/2003.

Prin urmare, având în vedere că acest Congres al Colegiilor Consilierilor Juridici membre ale Ordinului Consilierilor Juridici din România (O.C.J.R.) **nu este acreditat prin**

lege să adopte un Statut unic al profesiei de consilier juridic, rezultă că acest Statut nu are caracter normativ și, pe cale de consecință, nu poate impune reguli obligatorii cu privire la exercitarea profesiei de consilier juridic.

Chiar dacă art. 3, 4, 15, 22, 26 și 27 din Statutul consilierului juridic, act adoptat de Congresul Colegiilor Consilierilor Juridici membre ale Ordinului Consilierilor Juridici din România (O.C.J.R.) condiționează exercitarea activității specifice de consilier juridic de apartenența la această asociație și de înscrierea pe tabloul ținut de această entitate, această condiționare nu poate fi reținută ca o regulă legală și obligatorie pentru următoarele considerente:

- (1) acest „Statut” nu are caracter normativ și nu poate consacra, în consecință, o regulă legală și restrictivă cu privire activitatea de consilier juridic; statutul are natura unui act intern, adoptat de respectiva asociație, act cu caracter civil necesar desfășurării activității curente a asociației care trebuie să respecte legea și să fie emis în conformitate cu legea (Legea nr. 514/2003 nu instituie o asemenea restricție);
- (2) chiar dacă s-ar considera că Statutul profesiei de consilier juridic ar avea putere normativă, regulile cu caracter restrictiv (apartenență la asociație și înscrierea pe tablou) urmează a fi excluse de la aplicare, în activitatea curentă a consilierilor juridici, deoarece adăugă la lege și reglementează împotriva legii;
- (3) Legea nr. 514/2003 a intrat în vigoare la data de 8.12.2003, Statutul profesiei de consilier juridic (forma inițială) în data de 29.07.2004, iar modificarea Statutului s-a realizat în 01.05.2012. Dacă s-ar accepta faptul că apartenența la asociație și înscrierea pe tablou ar fi condiții obligatorii pentru exercitarea profesiei de consilier juridic, atunci o perioadă destul de lungă de timp (8.12.2003 – 29.07.2004), profesia de consilier juridic ar fi activat într-o totală stare de nelegalitate, cu toate consecințele negative, în plan juridic.

Adițional, facem următoarele aprecieri: Conform art. 21 din Legea nr. 514/2003 *„Asociația profesională a consilierilor juridici ține evidența acestora în condiții similare evidenței barourilor de avocați.”* Această evidență (tablou) se întocmește exclusiv pentru consilierii juridici care fac parte din asociația profesională constituită în baza art. 5 și art. 20 din Legea nr. 514/2003, realitate confirmată și de dispozițiile art. 61 alin. (1), respectiv art. 67 alin. (1) din Statutul profesiei de consilier juridic: *„Colegiul teritorial este organizația profesională creată pentru toți consilierii juridici asociați în această formă de organizare dintr-un județ sau din municipiul București, indiferent de ramura, domeniul de activitate ori locul exercitării profesiei, ce asigură organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic în mod unitar și apără drepturile și interesele legitime ale consilierilor juridici.”*; *„O.C.J.R. este formată din toate colegiile consilierilor juridici din România și cuprinde toți consilierii juridici înscriși în Tabloul acestora, cu drept de exercitare a profesiei de consilier juridic și are drept scop organizarea unitară a exercitării profesiei de consilier juridic în România.”* Aceste texte secundare se corelează cu prevederile art. 20 alin. (2) din Legea nr. 514/2003,

conform cărora, așa cum am arătat, formele de asociere și organizare la nivel județean și la nivel național sunt stabilite prin statutul asociației, cerut de lege. Or, statutul asociației profesionale nu se aplică și practicienilor (în cazul analizat, consilieri juridici) care nu sunt membri ai asociației constituite la nivel teritorial și național. Mai mult – și foarte important pentru înțelegerea cadrului normativ analizat –, Legea nr. 514/2003 se referă în art. 21 doar la *ținerea evidenței* consilierilor juridici de către asociația profesională a acestora în condiții similare evidenței barourilor de avocați, *fără a exista în cuprinsul textului menționat sau în alt articol o reglementare imperativă din care să rezulte că profesia de consilier juridic se exercită numai de cei înscriși în evidențele (tablourile) asociațiilor profesionale ale consilierilor juridici. Comparativ, art. 1 alin. (2) din Legea nr. 51/1995 prevede că „Profesia de avocat se exercită numai de avocații înscriși în tabloul baroului din care fac parte, barou component al Uniunii Naționale a Barourilor din România, denumită în continuare U.N.B.R.”*

Conform art. 26 din Legea nr. 514/2003 „Evidențele consilierilor juridici și actualizarea permanentă a acestora se vor realiza de către asociațiile profesionale la sfârșitul fiecărui an și se vor comunica prefecturii, consiliului județean, instanțelor judecătorești, organelor de urmărire penală și baroului din județul respectiv.” Având în vedere constatările menționate *supra* privind situația legislației primare aplicabile organizării profesiei de consilier juridic în România, considerăm că prevederile art. 26 din Legea nr. 514/2003 raportate la dispozițiile art. 61 alin. (1) și art. 67 alin. (1) din Statutul profesiei de consilier juridic trebuie înțelese în sensul că *se limitează exclusiv la membrii colegiilor teritoriale ce formează Ordinul Consilierilor Juridici din România, neputând fi extinse și la ceilalți consilieri juridici care nu și-au exercitat dreptul de a se asocia/de a adera la aceste structuri.*

CONCLUZII

Având în vedere argumentele mai sus - enunțate, ținând cont de condițiile impuse de Legea nr. 514/2003, având în vedere Statutul profesiei de consilier juridic, natura acestuia, organul care l-a adoptat și regulile restrictive impuse prin acest act, opinăm că prestarea activității specifice, de reprezentare juridică, se poate realiza de către consilierii juridici, în calitate lor de funcționari publici (în cazul unei autorități, instituții publice sau al unei persoane juridice de drept public) sau de angajați cu contract individual de muncă (în cazul unei instituții sau al unei persoane juridice de drept public ori de drept privat), independent de înscrierea acestora în Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România.

Cu deosebită considerație,

PREȘEDINTE UNBR
av. Traian-Cornel Briciu

